

Завальнюк Вікторія Володимирівна, к.пед.н., доцент кафедри романо-германської філології (Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука, м. Рівне), zavalnyk.v@gmail.com

**ОПТИМІЗАЦІЯ ПРОВЕДЕННЯ ЗАНЯТЬ З ДОМАШНЬОГО
ЧИТАННЯ ЯК ЗАСОБУ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ
КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ 2 КУРСУ
(НА ПРИКЛАДІ РОМАНУ БЕНА КАРСОНА «ЗОЛОТІ РУКИ»)**

***Анотація.** У статті представлено шляхи оптимізації проведення занять з домашнього читання з метою удосконалення вмінь усного мовлення та формування комунікативних здібностей на прикладі роману Бена Карсона «Золоті руки». Презентовано етапи роботи з текстом: передтекстовий, текстовий та післятекстовий; використання вправ з певними лексико-граматичними та стилістичними завданнями, застосування аудіоверсії роману та впровадження ігрових елементів і вільної дискусії.*

***Ключові слова:** домашнє читання, комунікативні здібності, лексичні навички, лексико-граматичні вправи, англійські ідіоми, фразові дієслова, аудіювання.*

Zavalniuk Viktoriia Volodymyrivna, Ph. D. in Pedagogic Sciences, Associate Professor of the Department of Romance-Germanic Philology (Academician Stepan Demianchuk International University of Economics and Humanities, Rivne), zavalnyk.v@gmail.com

**OPTIMIZATION OF HOME READING AS THE MEANS OF
COMMUNICATIVE COMPETENCE FORMATION OF THE SECOND-
YEAR STUDENTS (AFTER BEN CARSON'S NOVEL «GIFTED HANDS»)**

Abstract.

***Introduction.** Students' reading skills are important to their success, as they will allow them to access the breadth of the curriculum and improve their communication and language skills. The curriculum for the students of the foreign language faculties includes home reading lessons, which carried out in a traditionally outdated form of discussion. The efficiency of those lessons was extremely low, because such lessons did not aim to improve the spoken language skills and the development of communicative skills.*

***Purpose.** The purpose of this article is to highlight the approaches of achieving maximum efficiency in the development of students' lexical and communicative skills during the home-reading lessons, namely the Ben Caron's*

story «Gifted Hands». In accordance with the stated goal, the research tasks are: the analysis of work with the literary texts in English; the strategy of working with these texts; examples of game elements and lexical and grammar exercises in galvanizing students' communicative competence.

Methods. The methods of critical analyzing, comparing and experimental teaching are used in this article.

Results. The effectiveness of innovative approaches in home reading lessons have been investigated and it showed its high efficiency in the development of students' reading and communicative skills. The strategy of working with the literary texts includes Pre-reading, Reading and After-reading stages. Examples of game elements and lexical and grammar exercises help to develop skills aiming at improving language competence and speaking skills.

Originality. The peculiarities of using innovative approaches in home reading lessons, such as free discussion, improvising, audio and video files, can be valid in stretching or surpassing the boundaries of traditional education. The texts of modern literature, which have become popular with the ordinary people and literature critics, demonstrate the logical and consistent development of basic ideas, which is effective in developing of the students' reading and speaking skills.

Conclusion. Through reading and hearing extensive texts in original, students are exposed to a wide range of new English words, idioms, and phrasal words. They help them build their own vocabulary, improve their understanding, and develop their communicative skills when they read and practice during the home reading lessons, which is vital in learning foreign languages.

Key words: home reading, communicative competence, reading skills, grammar and lexical exercises, English idioms, phrasal verbs, game elements.

Програма навчання студентів на факультетах іноземних мов включає заняття з домашнього читання, однак проведення таких занять, починаючи із 70-х ХХ ст. років носило пасивний характер і проводилися за застарілою формою [1, с. 186]. Так, наприклад, студентам пропонувалося прочитати частину художнього твору, після чого викладач традиційно проводив його обговорення. Ефективність та результативність проведення таких занять була надзвичайно низькою, оскільки такі заняття не мали на меті удосконалення вмінь усного мовлення та формування комунікативних здібностей. На сьогодні існує потреба в удосконаленні проведення занять такого типу із застосуванням нових сучасних підходів у вивченні іноземних мов, які б допомогли студентам у формуванні лексичних навичок та комунікативної компетенції на основі роботи з художньою літературою. Наше дослідження присвячене вивченню питання проведення занять з домашнього читання, зокрема за посібником з домашнього читання за романом Бена Карсона «Золоті руки» із застосуванням нових сучасних підходів.

Дослідженню питання про користь занять з домашнього читання в аспекті удосконалення вмінь усного мовлення та формування комунікативних здібностей студентів було присвячено чимало наукових праць таких відомих авторів, як: О. Бігич, Н. Бориско, В. Євченко, М. Князева та ін. Заняття з домашнього читання сучасної аутентичної літератури мовою оригіналу є ефективними у розвитку навичок усного мовлення, формування комунікативних та творчих здібностей студентів і є невід'ємною складовою процесу оволодіння іноземною мовою.

Метою нашої статті є висвітлення шляхів досягнення максимальної ефективності у формуванні лексичних навичок та комунікативної компетенції у студентів II курсу факультету романо-германської філології під час проведення занять з домашнього читання (на прикладі роману Бена Карсона «Золоті руки»). Відповідно до окресленої мети **завданням дослідження** є: аналіз етапів роботи із художніми текстами та переваги їх використання; стратегія роботи над аутентичним текстом, зокрема за романом Бена Карсона «Золоті руки»; наведення прикладів стимуляції студентів до мовленнєвої діяльності.

Аудиторна робота з тестом художньої літератури на заняттях з домашнього читання передбачає тривалу і поетапну роботу студентів над текстом. У методичній літературі існують три етапи роботи із художнім текстом: передтекстовий, текстовий та післятекстовий [2, с. 13]. Передтекстовий етап роботи передбачає використання вправ на роботу із лексичними одиницями та граматичними конструкціями, які зустрічаються у тексті. Основним завданням цього етапу є створення умов до пізнавальної активності студентів, позитивної мотивації до читання. Текстовий етап є основним у роботі із текстом художньої літератури, під час якого студенти вчать самостійно розуміти текст, виділяти центральні епізоди, аналізувати окремі сцени, вчинки героїв. Для кращого засвоєння тексту студенти виконують різні види лексико-граматичних та стилістичних вправ, вправи на розуміння значення незнайомих лексичних одиниць по контексту, пошук ключових слів, вправи на переклад невеликих уривків тексту, питальні вправи на розуміння фактів. На останньому етапі відбувається формування індивідуального ставлення до прочитаного, надається перевага творчим завданням, які виконуються як індивідуально, так і у групах із 2–3 студентів: написання альтернативної кінцівки, інтерпретація прочитаного, рольова гра, дискусія, тощо. На цьому етапі формуються комунікативні здібності студентів, розвиток навичок писемного та усного мовлення, формуються творчі здібності. Три етапи роботи розвивають аналітичне та творче мислення студентів, вміння висловлювати своє ставлення до проблеми у художньому творі.

До переваг використання аутентичної літератури під час проведення занять з домашнього читання на факультетах іноземних мов відносяться такі:

1. У порівнянні із художніми текстами епохи реалізму та натуралізму, в яких ускладнені засоби побудови твору: події розгортаються в різних напрямках, поєднуються сюжетні лінії, які розвиваються не завжди послідовно, що ускладнює розуміння таких текстів студентами і втрачає свою актуальність у формуванні комунікативної компетенції. Натомість сучасні художні тексти демонструють логічний та послідовний розвиток ідей, поєднання основних ідей в одне ціле внутрішнього світу художнього твору, що є ефективним у розвитку навичок усного мовлення;

2. Сучасні літературні тексти є відображенням образного мислення та вербальних структур, які використовуються носіями мови, а тому в таких текстах використовуються простий синтаксис, сучасні ідіоматичні вислови, фразові дієслова, які відображають реалії сучасного мовлення і є помічними у формуванні лексичних навичок та комунікативної компетенції студентів.

3. Чимало сучасних художніх творів є лауреатами Букерівської (The Man Booker Prize) та інших премій, мають позитивну репутацію серед літературних критиків та звичайних читачів, є бестселерами та перекладаються різними мовами, екранізуються і заслуговують на увагу з боку студентів-філологів, оскільки можуть відповідати їхнім внутрішнім інтересам та потребам [2, с. 95].

Роман Бена Карсона «Золоті руки» складається із 22 розділів, і, не зважаючи на те, що роман автобіографічний і написаний у формі спогадів, кожний з розділів представляє композиційне ціле, містить зав'язку, розвиток дії, кульмінацію та розв'язку. Лексика та термінологія роману циклічні і багаторазово використовуються в тексті, тому всі можливі труднощі розуміння попередньо опрацьовуються на передтекстовому етапі. У творі автор піднімає стандартні теми художньої літератури, як от: дружба, зрада батька, бідність, любов, працелюбність, відданість своїй справі, а також торкається філософських проблем, які допомагають отримати емоційний відгук студентів і спонукають до осмислення та активної дискусії. Фрагменти опису у творі збагачені увагою автора до деталей, порівнянь; діалоги відображують експресивність мови, що робить читання роману більш захоплюючим та швидким.

Етапи роботи з текстом твору. Оскільки однією із основних завдань роботи на предтекстовому етапі є одночасний розвиток здібностей прогнозування, варто акцентувати увагу студентів на таких концептах, як: расова сегрегація, апартеїд, що допоможе студентам мати загальну уяву про часи, які описує автор, та, пробудити інтерес до екстенсивного читання. Якщо студенти не виявляють інтересу до того, що вони роблять, то таке читання не принесе великої користі, тому вчитель, який проводить заняття з домашнього читання, повинен постійно мотивувати студентів, пробуджуючи в них емпіричний та умоглядний інтереси. Перед початком читання художньої твору ми пропонуємо ознайомити студентів із

біографією автора та коротким оглядом його творчості, передивитися фрагментарно або повністю екранізовану версію і активізувати інтерес через обговорення фільму.

За даними деяких досліджень словник, що забезпечує розуміння при читанні та аудіюванні, за рахунок потенціального словника може збільшитися у 5–6 разів [3, с. 312]. Тому перед початком читання кожного розділу, ми пропонуємо ознайомлення студентів із новими лексичними одиницями із їхнім розгорнутим визначенням та поясненням з опорою на контекст у розділі Essential Vocabulary. Відбір лексичного мінімуму здійснювався за критеріями частотності, багатозначності та семантичної цінності. Для кращого розуміння значення лексичних одиниць та зняття труднощів при їх засвоєнні студентам пропонується приклади використання слів в ілюстративних реченнях. Лексичні одиниці записані у послідовному порядку, саме так, як вони з'являються у романі, тому студент не витрачає багато часу на пошук значення певного слова на наступному етапі роботи з текстом, що вагомо полегшує роботу із екстенсивними текстами. Приклад словника до 9 розділу пропонуємо нижче [4, с. 82].

Essential Vocabulary

counsellor – a person who has been trained to advise people with problems, especially personal problems;

predicament – (syn. quandary) a difficult or unpleasant situation, especially one where it is difficult to know what to do: the club's financial predicament. *I'm in a terrible predicament.*

payroll – a list of people employed by a company showing the amount of money to be paid to each of them. *We have 500 people on the payroll.*

interstate – (in the US) a wide road, with at least two lanes in each direction, where traffic can travel fast for long distances across many states. *You can only enter and leave interstates at special ramps.*

flabbergasted – (informal) extremely surprised and/or shocked (syn. astonished). *Friends were flabbergasted by the news that they'd split up. She was too flabbergasted to speak.*

alumni – (plural; especially NAmE) the former male and female students of a school, college or university: *Harvard Alumni Association*;

pep talk – (informal) a short speech intended to encourage somebody to work harder, try to win, have more confidence. *She gave us all a pep talk before the game.*

executive – expensive; for the use of somebody who is considered important: *an executive car/home an executive suite* (= in a hotel);

personnel – (uncountable + singular or plural verb) the department in a company that deals with employing and training people (syn. human resources). *She works in personnel.*

mammoth – (syn. huge) extremely large: a mammoth task, a financial crisis of mammoth proportions;

to reinforce – to make a feeling, an idea, etc. stronger. *Success in the talks will reinforce his reputation as an international statesman.*

audacious – (syn. daring; formal) willing to take risks or to do something shocking: an audacious decision;

fender – (NAMÉ) a part of a car that is above a wheel (BrE wing);

louver – one of a set of narrow strips of wood, plastic, etc. in a door or a window that are designed to let air and some light in, but to keep out strong light or rain;

sophomore – (US) a student in the second year of a course of study at a college or university;

perception – (uncountable, countable; formal) an idea, a belief or an image you have as a result of how you see or understand something;

inadvertently – (syn. unintentionally) by accident; without intending to. *We had inadvertently left without paying the bill.*

intricate – having a lot of different parts and small details that fit together: intricate patterns;

exodus – (formal or humorous) a situation in which many people leave a place at the same time. *The play was so awful that there was a general exodus from the theatre at the interval.*

hoax – an act intended to make somebody believe something that is not true, especially sth unpleasant. *The emergency call turned out to be a hoax.*

На текстовому етапі контроль розуміння отриманої інформації через прочитання тесту має здійснюватися не тільки у традиційній формі запитання-відповідь до тексту [5, с. 98]. Такий вид контролю не сприяє творчому осмисленню та розвитку аналітичних здібностей. Однією з основних задач використання домашнього читання є формування навичок усного мовлення, тому виходячи з цього твердження, важливо розвивати вміння висловлювати свою думку до прочитаного, інтерпретувати текст та формулювати своє ставлення до прочитаного. В наслідок цього ми пропонуємо використовувати запитання, які б не тільки перевіряли розуміння змісту прочитаного, а й направляли у формат поживленої дискусії. Так, після читання 4 розділу, в якому представлена проблема внутрішньої та зовнішньої мотивації, можна запропонувати такі питання для обговорення:

Do you need motivation to achieve your dreams?

Are there people in your life who inspire you?

What inspiring motivational quotes do you know?

What is the difference between intrinsic and extrinsic motivation? Which is more important?

Кожний розділ посібника з домашнього читання має містити питання для перевірки прочитаного розділу, які повинні спонукати студентів до аналітичного мислення і обговорення та поступово переростати у вільну

дискусію. Дискусія, як засіб активізації навичок спілкування, розвиває навички критичного судження та міркування, сприяє розвитку логічного мислення, вчить мислити, критично оцінювати і творчо опановувати навчальний матеріал. Прикладом того, як викладач ставлячи запитання до прочитаного, направляє обговорення у вільну дискусію, ми пропонуємо найбільш популярну та близьку розмовну тему для студентів взятого з 10 розділу [4, с. 97].

CONVERSATIONAL TOPIC

1. Where did the author first meet Candy? Give a vivid description of this character.
2. What college group was Candy Rustin involved in that amazed the author? What musical instrument did she play?
3. What job did Ben Carson offer to Candy and did she accept or refuse his offer?
4. What did the Yale admissions office pay for the author and Candy to do before Thanksgiving 1972?
5. How did it happen that Ben Carson and Candy Rustin were involved in a car accident? Were they much injured?
Do you believe in miracles? Why? Why not?
6. How many years does the system for medical training require students to spend earning an undergraduate degree?
7. What university accepted Ben Carson after he graduated in 1973 from Yale? Why did he apply there?
8. Of what skill did the author realize the value while studying at medical school and the years afterward?
9. What was Ben's relationship with Candy? Did Candy suffer from unrequited love?
10. How do people fall in love? How and why do people fall out of love?
11. In relationships, are you more the «heartbreaker» or the «heart broken»? Why?
12. How many times have you really been in love?
13. Do you believe in «love at first sight»? Why or Why not?
14. How important is love?

Під час вільної дискусії учні вчать застосовувати набуті лексико-граматичні знання та під керівництвом вчителя розвивають дискусійні вміння. Такий інтегрований комунікативний підхід, орієнтований на взаємодію учасників комунікації і є необхідною складовою при вивченні іноземної мови [6, с. 559].

В розділі Word Combinations and Phrases основна увага приділяється англійським ідіомам, сталим виразам, фразовим дієсловом, які є найбільш проблемними аспектами англійської лексики і потребують особливої уваги. Для кращого розуміння та запам'ятовування цих мовних явищ ми пропонуємо приділяти час для пояснення їх значення, а також наводити приклади практичного використання цих мовних явищ в ілюстративних реченнях.

Оскільки невід'ємною складовою у вивченні іноземної мови є вміння коректно використовувати лексичні одиниці, студентам слід пропонувати знайти семантичні відповідності слів та словосполучень, підібрати синоніми або антоніми, утворити речення із ними.

Write sentences of your own using the given list of word combinations and phrases (one sentence on each item):

to come across – (also *come over*) 1) to make a particular impression. *She comes across well in interviews. He came over as a sympathetic person.*

2) to be understood: *He spoke for a long time but his meaning didn't really come across.*

to have great patience with – the ability to stay calm and accept a delay or something annoying without complaining. *She has little patience with* (= will not accept or consider) *such views.*

to choke back the tears – to try hard to prevent your feelings from showing;

to choke back tears/anger/sobs;

to rush outside – to move with great speed, often too fast;

to burden somebody with the problem – to give somebody a duty, responsibility, etc. that causes worry, difficulty or hard work. *They have burdened themselves with a high mortgage. I don't want to burden you with my worries.*

to freeze with fear – (intransitive) to stop moving suddenly because of fear, etc.

to flash across somebody's face – to move or pass very quickly. *The countryside flashed past the train windows. A look of terror flashed across his face.*

to hold any grudges towards somebody – a feeling of anger or dislike towards somebody because of something bad they have done to you in the past;

a profound impression – an idea, a feeling or an opinion that you get about somebody /something, or that somebody/something gives you; also: *a general/an overall impression; an initial/a lasting impression* – (of somebody/something); *to get a good/bad impression of* somebody/something;

impacting force – (uncountable) the strong effect or influence of something;

to get back on the right track – going in the right direction again after a mistake, failure, etc. *I tried to get my life back on the right track after my divorce.*

to put somebody in charge – a position of having control over somebody/something; responsibility for somebody/something. *They put the au pair in charge of the children for a week.*

to be knowledgeable in many subjects – knowing a lot, well informed. *She is very knowledgeable about plants.*

Для ефективного вивчення лексики на післятекстовому етапі можна запропонувати студентам наступну гру: англійські ідіоми, сталі вирази та фразові дієслова, які зустрічалися у розділі, викладач записує на дошці. Студенти колективно мають придумати цікаву вигадану історію або казку, використовуючи фрази з дошки по черзі. Викладач тим часом викреслює з дошки вже використані фрази і виправляє помилки студентів. В кінці

викладач стирає слова з дошки і пропонує студентам повторити фрази. Така вправа допоможе студентам навчитися спонтанному мовленню, розвиває фантазію, сприяє колективній роботі, створює емоційно-піднесений настрій у групі та підвищує мовну компетенцію.

Для формування комунікативно-мовленнєвих та творчих здібностей студентів важливим доповненням до посібника стали вправи з певними лексико-граматичними та стилістичними завданнями, як от: вправи на пошук слів, вправи на заповнення пропущених елементів фрази, знаходження потрібних частин та створення словосполучень. Пропонуємо приклади деяких скорочених вправ:

Exercise 1. Make the sentences more emotional by using inversion.

1. *I have never felt so angry in my whole life. Never in ...*
2. *You should not do that under any circumstances. Under no circumstances...*
3. *I have begun to think about my life only recently. Only recently...*
4. *I could not talk freely until the others had left. Not until...*
5. *I realized only much later what I was doing. Only much ...*

Exercise 2. There are fifteen words from the essential vocabulary are hidden in the grid. Find them. Try to write a sentence for each one.

W	C	H	U	C	K	L	E	K	T	H	R	U	S	T	P
W	O	T	P	L	A	S	D	W	W	I	I	S	Q	R	R
S	F	L	I	N	G	P	H	W	I	B	A	S	U	E	O
T	L	T	N	W	A	I	H	D	R	I	I	E	I	C	F
A	I	N	D	A	S	T	T	E	L	L	Y	R	G	T	U
G	P	I	I	S	H	A	N	G	U	I	S	H	G	W	S
G	I	G	I	H	I	W	I	I	W	S	M	I	L	E	E
E	T	H	U	M	V	A	G	A	R	Y	I	O	Y	W	L
R	E	T	I	W	I	W	I	N	H	H	H	N	I	I	Y
H	V	E	H	E	M	E	N	D	I	N	W	W	W	W	W
T	R	A	I	T	H	I	L	A	R	A	T	I	O	N	I

Exercise 3. Fill in the correct prepositions and translate the sentences:

1. I had done everything to prepare myself this surgery.
2. I considered that I had more to lose than to gain appearing on talk shows, so I turned it down.
3. When the parents are delighted the outcome, it makes us feel better too.
4. After I had met them a few more times, they told me they were satisfied that we had done everything possible for their little girl.
5. As a surgeon, the hardest task I have is facing parents bad news about their child.

Exercise 4. Complete the sentences with an appropriate word from the box A:

Box A

myriad	in respiratory arrest	gave updates
exhaustion	to comprehend the importance	get a laugh

1. Once out of the operating room, _____took over, and we wanted to collapse.

2. I doubt that any of us were prepared for the response of reporters and the _____ questions they asked.

3. Several of the local radio stations _____ on the surgery every hour;

4. It may seem strange, but when one is doing a job—no matter what the job is — it's hard _____ of it.

5. A nurse discovered him in bed _____.

Exercise 5. Complete these sentences with an appropriate word or expression from A, B or C:

1. It was _____ to see so many people crowded into the room.

A. amazed B. amazingly C. amazing

2. Craig was physically miserable, emotionally _____, and ready to give up.

A. depressing B. depressed C. depressant

3. He couldn't walk and had to be in a _____.

A. wheelbarrow B. wheels C. wheelchair

4. We've seen a lot of _____ things come out of all of this.

A. positivism B. positive C. positivist

Практика використання аутентичної аудіоверсії роману Бена Карсона «Золоті руки» доводить її ефективність у формуванні навиків розуміння ключової та детальної інформації на слух. Аудіоверсію роману, яка записана голосом самого автора, ми пропонуємо використовувати фрагментарно із використанням аудіотренувальних вправ з метою перевірки розуміння почутого та відокремлення важливої інформації від другорядної [7]. Екранізована версія цього роману дозволяє урізноманітнити уроки і зробити їх вміст ще цікавішим [8].

Узагальнюючи результати проведеного дослідження, можна зробити висновок, що заняття з домашнього читання сучасної аутентичної літератури мовою оригіналу, зокрема за романом Бена Карсона «Золоті руки», є ефективними у розвитку навичок усного мовлення, відображення образного мислення та вербальних структур, які використовуються носіями мови, мають позитивну репутацію серед літературних критиків і є невід'ємною складовою процесу оволодіння іноземною мовою. Формування комунікативних та творчих здібностей студентів, розвиток навичок писемного та усного мовлення відбувається на трьох етапах роботи з тестом: передтекстовому, текстовому та післятекстовому. Проведення занять такого типу із застосуванням нових сучасних підходів у вивченні іноземної мови сприяють збагаченню лексичного запасу студентів, допомагають у формуванні комунікативної компетенції, активізують розуміння окремих граматичних явищ у тексті, розширюють кругозір та підвищують загальнокультурний рівень. Заняття з домашнього читання стають максимально ефективними та цікавими завдяки

впровадженню у них вільної дискусії, ігрових елементів, які розвивають аналітичне і творче мислення, допомагають зацікавити студентів, урізноманітнити заняття та стимулювати до мовленнєвої діяльності.

Список використаних літературних джерел

1. Рябих М. В. Оптимізація проведення занять з домашнього читання студентів молодших курсів. *Вісник ХНУ*. 2010. № 930. С. 183–192
2. Буланова В. С. Использование неадаптированных художественных произведений в обучении экстенсивному чтению учащихся старших классов школ с углубленным изучением английского языка. Санкт-Петербург, 2018. 137 с.
3. Ніколаєва С. Ю. Практикум з методики тестування іншомовної лексичної компетенції. К.: ІЗМН, 1996. 312 с.
4. Завальнюк В. В. Навчально-методичний посібник з домашнього читання за романом Бена Карсона «Золоті руки». Рівне, 2018. 211 с.
5. Варламова В. В. Особенности программы экстенсивного чтения как механизм развития учебной автономии учащихся в процессе изучения иностранного языка, *Rhema*. № 1. 2015.
6. Ворона Т. О. Ігрові елементи на заняттях з домашнього читання для студентів-перекладачів. *Молодий вчений*. 2018. № 4 (2). С. 558–560.
7. Gifted Hands: The Ben Carson Story. URL: <https://www.audible.com/pd/ Gifted-Hands-The-Ben-Carson-Story-Audiobook/B005MKCBNH> (дата звернення: 26.04.2019).
8. Gifted Hands: The Ben Carson Story-SD. URL: <https://vimeo.com/192140940> (дата звернення: 26.04.2019).

References

1. Riabykh M. V. (2010). Optymizatsiia provedennia zaniat z domashnoho chytannia studentiv molodshykh kursiv. *Visnyk KhNU (Bulletin of Kharkiv National University)*, 930, 183–192 (In Ukrainian)
2. Bulanova V. S. (2018). Yspolzovanye neadaptyrovannykh khudozhestvennykh proizvedeniy v obucheniyu ekstensyvnomu chtenyiu uchashchykhsia starshykh klassov shkol s uhlublenным yzuchenyem anghlyiskoho yazyka. Sankt-Peterburh (In Russian).
3. Nikolaieva S. Yu. (1996). Praktykum z metodyky testuvannia inshomovnoi leksychnoi kompetentsii. K.: IZMN (In Ukrainian).
4. Zavalniuk V. V. (2018). Navchalno-metodychnyi posibnyk z domashnoho chytannia za romanom Bena Karsona «Zoloti ruky». Rivne (In Ukrainian)
5. Varlamova V. V. (2015). Osobennosti prohammy ekstensyvnogo chtenyia kak mekhanyzm razvytiia uchebnoy avtonomyu uchashchykhsia v protsesse yzucheniya ynostrannogo yazyka, *Rhema* (In Russian).
6. Vorona T. O. (2018). Ihrovi elementy na zaniattiakh z domashnoho chytannia dlia studentiv-perekladachiv. *Molodyi vchenyi (Young scienti st)*, 4 (2), 558–560 (In Ukrainian).
7. Gifted Hands: The Ben Carson Story. URL: <https://www.audible.com/pd/ Gifted-Hands-The-Ben-Carson-Story-Audiobook/B005MKCBNH> (Last accessed: 26.04.2019).
8. Gifted Hands: The Ben Carson Story-SD. URL: <https://vimeo.com/192140940> (Last accessed: 26.04.2019).

Рецензент: д.пед.н., професор Поташнюк І. В.